

Klimat- och näringslivsdepartementet

Magnus Kjellander, Marianne Blank,
Johan Tell, Jakob Tell & Leif Larsson
c/o Magnus Kjellander
magnus.kjellander52@gmail.com

Överklagande av Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut att bilda Höjentorp-Drottningkullens naturreservat, Skara kommun

Regeringens beslut

Regeringen prövar inte Jakob Tells överklagande.

Regeringen ändrar föreskriften B10 i det överklagade beslutet så att den får följande lydelse:

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder genomförs för att tillgodose syftet med naturreservatet:

10. Åtgärder i syfte att motverka skadeangrepp av åttatandad granbarkborre eller annan skadegörare om skadeangreppet kan hota syftet med naturreservatet. Tillåtna metoder är utplacering av fällor och fångstvirke, fällning och barkning av angripna träd, rotkapning och barkning av vindfällan. Fällda träd ska i första hand lämnas på plats, men får flyttas eller transporteras ut om natur- eller friluftsvärden påtagligt hotas. Eventuellt fångstvirke ska föras ut ur reservatet.

Regeringen avslår Magnus Kjellanders, Leif Larssons, Johan Tells och Marianne Blanks överklaganden i övrigt.

Länsstyrelsen ska kungöra regeringens beslut i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Ärendet

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 23 februari 2023 i ärende med dnr 511-8743-2012 att bilda naturreservatet Höjentorp-Drottningkullen i Skara kommun. Beslutet finns i *bilaga 1*.

Magnus Kjellander, Leif Larsson, Johan Tell, Jakob Tell och Marianne Blank har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkar att föreskrifterna A1 och B10 samt avsnittet ”Skogsvårdslagen” på sida 15 i länsstyrelsens beslut ska ändras så att möjligheterna att motverka angrepp från åttatandad granbarkborre inom naturreservatet utvidgas. De anför i huvudsak följande. Granbarkborren är en av de värsta skadegörarna i den svenska skogen och i Västra Götaland är skogsägare skyldiga att vidta åtgärder för att minimera skadorna vid angrepp av granbarkborren. Smittade träd ska avverkas och föras ut ur berörd skog innan svärmning sker. Skog i naturreservat är dock undantagen från detta och utgör därför smittohärdar vid angrepp. Vid svärmning sprids insekten vidare till skog utanför naturreservaten. Som ägare till omkring 400 hektar skogsmark på Nordbillingen riskerar de att drabbas av angrepp till följd av att granbarkborren sprids från naturreservatet.

Jakob Tell yrkar också att träd utefter väg 2750 som utgör en trafikfara ska avverkas. Han anför i huvudsak följande. I dag står ett hundratal träd i eller i direkt anslutning till vägområdet kring väg 2750 mellan Eggby och Varnhem. Träden utgör hårda hinder som bilar och andra fordon kan köra in i vid avkörningar. Därtill finns en risk för nedfallande trädstammar och grövre grenar som trafikanter kan köra in i eller få över sig. Sammantaget finns en risk för kroppsskador och dödsfall.

Magnus Kjellander och Jakob Tell yrkar också att samma regler som gäller utanför naturreservatet i fråga om strandskyddsdispens respektive om bygglov för ekonomibyggnader och bostäder också ska gälla inom reservatet i samband med att prövning av strandskyddsdispens och bygglov. Bygglovskraven ska dock kompletteras med ett krav på samråd med länsstyrelsen. De yrkar också att det bör vara tillåtet att förbättra uppfartsvägar till bostäder och gårdssamlingar till god grusvägsstandard samt att vidta åtgärder som möjliggör standardförbättringar av körvägar till gårdsmiljöer där skogs- eller lantbruk bedrivs. De anför i huvudsak följande. I framtiden kommer det uppstå behov för alla markägare och jordarrendatorer med djurhållning eller annan form av jordbruk eller med ekonomibyggnader inom naturreservatet att bygga om djurstall, gödselplattor och maskinuppställningsutrymmen

m.m. Därtill kan uppkomma önskemål om att genomföra tillbyggnader på bostadshus. Vidare uppvisar uppfartsvägar till bostäder i naturreservatet i nuläget en varierande standard. Räddningstjänstens behov av framkomlighet för ambulanser och brandbilar måste beaktas. Det kan också uppstå behov av breddning och förstärkning av körvägar till gårdsmiljöer där skogs- eller lantbruk bedrivs, exempelvis vid anskaffning av större lantbruksmaskiner eller större lastbilar för transport av skörd eller boskap.

Regeringen har gett Jakob Tell tillfälle att förklara på vilka grunder han ska anses ha rätt att överklaga länsstyrelsens beslut. Det framgår av överklagandet att Jakob Tell bor i närheten av naturreservatet, äger skog i det närbelägna området Billingen och är medlem i vägsamfälligheterna Ödelöten- och Kråksjövägen. Jakob Tell har inte inkommit med några ytterligare uppgifter i fråga om hans klagorätt.

Skälen för regeringens beslut

Av 16 kap. 12 § miljöbalken framgår att överklagbara beslut får överklagas av den som beslutet angår om avgörandet har gått honom eller henne emot. Det har inte framkommit att Jakob Tell äger mark i naturreservatet eller i övrigt har rätt till mark som berörs av länsstyrelsens beslut. Det har inte heller framkommit att länsstyrelsens beslut har haft sådana rättsverkningar för honom eller i övrigt berört hans intressen på ett sådant sätt att han har rätt att föra talan mot det. Jakob Tells överklagande bör därför inte tas upp till prövning.

Ett område får med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. I beslut om att bilda naturreservat ska, enligt 7 kap. 5 §, skälen för beslutet och de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet anges. Av 7 kap. 25 § följer att föreskrifterna inte ska vara mer ingripande än vad som krävs för att tillgodose syftet med reservatet. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelser i miljöbalken får inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Samtidigt måste föreskrifter utformas så att det blir effektivt.

Av handlingarna i ärendet framgår att områdena som omfattas av naturreservatet hyser höga biologiska värden främst på grund av sitt småskaliga mosaiklandskap. Sentida skogsbruk har bara förekommit i mycket ringa omfattning, vilket gjort att många av lövskogarna har utvecklat en naturskogsartad karaktär. Inom naturreservatet finns ett mycket artrikt växt- och djurliv innehållandes en stor mängd hotade, sällsynta eller krävande arter. Naturreservatet har också ett mycket stort geologiskt bevarandevärde och utgör en del av ett av de största kamelandskapen i Sverige. Syftet med naturreservatet är bland annat att bevara de särpräglade landformer som är typiska för bygden samt att bevara områdets småskalighet och mosaik av öppna och trädklädda naturbetesmarker, kransalgsjöar, ädellövskogar, lövsumpskogar, barrskogar samt bryn- och övergångsmiljöerna däremellan. Syftena ska bland annat uppnås genom att åtgärder som kan förändra kamelandskapets former förbjuds och genom att marken undantas från skogsbruk.

Regeringen konstaterar att beslutet bl.a. innebär ett förbud mot att avverka, gallra, röja, flytta, ta bort eller på annat sätt skada träd eller buskar inom naturreservatet. Utan hinder av förbudet får förvaltaren, eller den förvaltaren utser, emellertid utföra åtgärder som motverkar skadeangrepp av åttatandad granbarkborre eller annan skadegörare om skadeangreppet påtagligt kan hota syftet med naturreservatet. Träd som fällts i sådant syfte får flyttas eller transporteras ut om natur- eller friluftsvärden påtagligt hotas. Vidare får förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, åtgärda träd som förvaltaren bedömer utgör en påtaglig risk för människor, trafiksäkerhet eller egendom.

Enligt länsstyrelsens beslut råder förbud mot att uppföra eller ändra utformning av byggnad eller annan anläggning så att dess påverkan på omgivningen ökar. Med anläggning avses bland annat vägar. Förbudet gäller inte vid normalt underhåll av befintliga anläggningar som har tillkommit i laga ordning och inte heller inom vissa gårdsmiljöer som markerats på karta i bilaga till länsstyrelsens beslut.

Regeringen bedömer att länsstyrelsen har haft fog för beslutet att bilda naturreservatet samt att föreskrifterna behövs för att upprätthålla syftet med det. Regeringen bedömer emellertid att förvaltarens möjligheter att motverka angrepp från åttatandad granbarkborre inom naturreservatet i viss mån kan utvidgas i enlighet med vad klagandena anfört, vilket också skulle tillgodose syftet med naturreservatet. Länsstyrelsens beslut bör därför ändras på så vis

att undantag medges från föreskrifterna för förvaltaren, eller den förvaltaren utser, att utföra åtgärder som motverkar skadeangrepp av åttatandad granbarkborre eller annan skadegörare om skadeangreppet kan hota syftet med naturreservatet. Kravet på att hotet ska vara påtagligt tas således bort.

Sammantaget anser regeringen, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, att det inte framkommit några omständigheter som utöver ovan nämnda ändring utgör skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Överklagandena bör därför avslås i övrigt.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Eleonora Rönström

Kopia till

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Skara kommun
Naturvårdsverket